ZÁPIS K POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZCE, ODKLAD POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY A DALŠÍ TÉMATA

ZÁPIS K POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZCE

Zápis k povinné školní docházce, lidově „zápis do 1. třídy“ či „zápis do školy“.
Podle školského zákona je “*zákonný zástupce povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce, a to v době od 1. dubna do 30. dubna kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku*”.
To znamená, že dítě, které **oslaví šesté narozeniny od 1. 9. do 31. 8.**, je nutné **v témže školním roce přihlásit k zápisu**. Zápisy do ZŠ probíhají v **dubnu**.

Příklad:
Filip oslaví šesté narozeniny 28. 8. 2023, v dubnu 2023 ho čeká „zápis“. V září 2023 nastoupí do 1. třídy.
Petra oslaví šesté narozeniny 2. 9. 2023, v dubnu 2024 ji čeká „zápis“. V září 2024 nastoupí do 1. třídy.

V době zápisu může:

- být dítě **přijato** k plnění školní docházky,
- rodič zažádat o **odklad školní docházky**,
- rodič zažádat o **předčasný nástup** dítěte do ZŠ již v pěti letech.

Příklad:
Jan oslaví šesté narozeniny 10. 9. 2023, má tři možnosti, kdy do ZŠ nastoupí:

- rodič může v dubnu 2023 zažádat o tzv. “předčasný” nástup Jana do ZŠ, Jan nastoupí v září 2023 do ZŠ.
- v dubnu 2024 čeká Jana "řádný" zápis do ZŠ, v září 2024 nastoupí do ZŠ.
- v dubnu 2024 čeká Jana zápis do ZŠ, rodič požádá o odklad školní docházky, Jan ve školním roce 2024/2025 absolvuje povinné předškolní vzdělávání v mateřské škole, v září 2025 nastoupí do ZŠ.

Jan tedy může do ZŠ nastoupit v září 2023, 2024 i 2025.
Zatímco předčasný nástup do ZŠ je naprosto výjimečnou situací, s odkladem školní docházky se setkáváme stále častěji.

ZÁPIS K POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZCE VE STANDARDNÍM TERMÍNU

Situace, kdy dítě oslaví šesté narozeniny od 1. 9. do 31. 8. a rodiče jej v tomtéž školním roce zapíší k povinné školní docházce.
Od září se stane prvňáčkem.
Informujte se ve Vaší základní škole na průběh zápisu.
Každá škola si zápis organizuje jiným způsobem.
S sebou si vezměte **občanský průkaz a rodný list dítěte**.

Mám vzít s sebou i dítě? Určitě je to vhodné. Základní školy v rámci zápisu pořádají i „motivační“ část, kdy dítě plní různé „úkoly“. Zákon Vám však tuto povinnost neukládá.
Pokud pro své dítě volíte **individuální (tzv. domácí) vzdělávání**, je nutné dítě také „zapsat“ do základní školy.
Příklad:
Martina oslaví šesté narozeniny 25. 11. 2022. V dubnu 2023 „jde k zápisu“, v září 2023 se stane prvňáčkem.

PŘEDČASNÝ NÁSTUP DO ZŠ

Předčasný nástup do základní školy, někdy také označován jako "předčasné zaškolení" je situace, kdy dítě oslaví šesté narozeniny až v průběhu 1. třídy. Do základní školy nastoupí v pěti letech.
O předčasný nástup do ZŠ požádá rodič v případě, že je **dítě tělesně i duševně vyspělé zvládat nároky základního vzdělávání**.

Co pro předčasný nástup do ZŠ musí rodič udělat?

- Pokud dítě dosáhne šestého roku **od září do prosince**, musí rodič doložit doporučující vyjádření **z „poradny“**. (Poradna - školské poradenské zařízení (jedná se o pedagogicko - psychologickou poradnu (PPP) nebo speciálně pedagogické centrum (SPC)). Více o těchto zařízeních se dozvíte níže.
- Pokud dítě oslaví šesté narozeniny **od ledna do konce června**, musí rodič doložit doporučující vyjádření „**poradny**“ **a odborného lékaře**.
- Vyjádření „poradny“ musí být **doporučující**, tzn. že „poradna“ předčasný nástup do ZŠ výslovně **doporučí**. Pokud Vám „poradna“ nedoporučí předčasný nástup do ZŠ, Vaše dítě nebude do ZŠ přijato.

Příklad:
Petr oslaví šesté narozeniny 15. 11. 2023.
Ve školním roce 2023/2024 by měl absolvovat povinné předškolní vzdělávání v mateřské škole. Rodiče se rozhodnou, že Petr už ve školním roce 2023/2024 nastoupí do ZŠ. Nejpozději v lednu 2023 se rodiče s Petrem objednají do „poradny“ k posouzení školní zralosti:
1. **„Poradna“ vydá doporučující stanovisko**. V dubnu 2023 rodič u zápisu do ZŠ zažádá o předčasný nástup Petra do ZŠ, dodá doporučující stanovisko poradny. Petr v září 2023 nastoupí do ZŠ. Povinné předškolní vzdělávání neabsolvuje.
2. **„Poradna“ vydá doporučující stanovisko, ale rodiče se přesto nakonec rozhodnou, že Petra do ZŠ nezapíší.** Nepůjdou proto v dubnu 2023 k zápisu do ZŠ. Petr ve školním roce 2023/2024 absolvuje povinné předškolní vzdělávání.
3. **„Poradna“ předčasné zaškolení nedoporučí.** Petr ve školním roce 2023/2024 absolvuje povinné předškolní vzdělávání. V dubnu 2024 rodiče Petra zapíší do ZŠ (pokud nezvolí odklad povinné školní docházky).

Příklad:
Kamil oslaví šesté **narozeniny 15. 3. 2024**.

Ve školním roce 2023/2024 by měl absolvovat povinné předškolní vzdělávání. Rodiče se rozhodnou, že Kamil už ve školním roce 2023/2024 nastoupí do ZŠ.
Postup je stejný jako v případě Petra, ale mimo doporučující stanovisko „poradny“ musí rodiče předložit i doporučující **vyjádření odborného lékaře** (například pediatra, psychologa, neurologa atd.).

ODKLAD POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Situace, kdy dítě oslaví šesté narozeniny od 1. 9. do 31. 8., od září by se mělo stát prvňáčkem, ale není tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé zvládat nároky povinné školní docházky.
Rodič v době zápisu (v dubnu) **požádá o odklad školní docházky.** Dítě od září nenastoupí do první třídy, ale absolvuje povinné předškolní vzdělávání v mateřské škole. Do základní školy nastoupí v sedmi letech.

Žádost o odklad povinné školní docházky se podává v době zápisu (v dubnu) a rodič musí splnit tyto tři náležitosti:

1. **Písemně požádá o odklad školní docházky** – většina základních škol má na webových stránkách formulář „Žádost o odklad povinné školní docházky“, pokud ji na webu školy nenajdete, vyplníte ji v ZŠ.
2. **Doloží doporučující stanovisko „poradny“**
3. **Doloží doporučující stanovisko odborného lékaře** (nejčastěji pediatra) **nebo klinického psychologa.**

POZOR! „Poradny“ praskají ve švech a mají dlouhé objednací lhůty. Doporučuji se proto na vyšetření školní zralosti objednat už v lednu. Doporučení musíte škole dodat zavčas, jinak nebude Vaší žádosti o odklad vyhověno.

- **Musím příští školní rok znovu absolvovat zápis?**

Pokud je dítěti „povolen odklad“, **absolvuje povinné předškolní vzdělávání** a v dubnu dalšího školního roku **musí rodič dítě zapsat k povinné školní docházce** (podruhé již nemá možnost „odkladu“).

- **Pokud mám doporučující stanovisko poradny k odkladu povinné školní docházky, musím se účastnit zápisu i s dítětem, i když vím, že v září do školy nenastoupí?**

V tomto případě **účast dítěte na zápisu nedoporučuji.** Není důvod dítěti „plést hlavu“ zápisem, zápis může dítě absolvovat v dalším školním roce. Vy škole jen dodáte potřebné dokumenty. Pokud si však stále nejste jisti, zda odklad zvolit či ne a chcete se poradit s paní učitelkou ze základní školy, klidně zápis s dítětem absolvovat můžete.

POVINNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Co dál s dítětem, které tzv. „má odklad“?
Podle současné legislativy je **platné povinné předškolní vzdělávání** (více o jeho možnostech se dozvíte níže).

I přesto, že dítě absolvovalo tzv. „povinný předškolní rok“ už jednou a následně mu byl udělen odklad školní docházky, stále pro něj platí povinné předškolní vzdělávání (**absolvuje dva roky povinného předškolního vzdělávání**).

Opět máte několik možností:

1. **Vzdělávání v mateřské škole.** Pokud se dítě vzdělávalo v mateřské škole již dříve, bude pravděpodobně v docházce pokračovat.
2. **Vzdělávání v MŠ (případně třídě) „speciální“**, která se zaměřuje na děti s určitým druhem postižení. Pokud byla důvodem „odkladu“ například vážnější logopedická vada, může dítě navštěvovat MŠ (nebo třídu) logopedickou.
3. **Vzdělávání v přípravné třídě základní školy.** Bohužel je těchto tříd jako šafránu, proto není tato možnost pro velké procento dětí možná.
4. **Individuální (tzv. domácí) vzdělávání.** V případě, že zvolíte tuto možnost a Vaše dítě budete vzdělávat doma, mateřské škole tuto situaci pouze písemně a včas oznámíte a v prosinci se s dítětem dostavíte k tzv. ověřování úrovně osvojování očekávaných výstupů. Podmínky „ověřování“ očekávaných výstupů jsou ke stažení na stránkách MŠ www.ms-vcelicka.cz. Tuto možnost volí rodiče, jejichž dítě je vzděláváno doma nebo dochází do tzv. „nestátního“ předškolního zařízení (například lesního klubu), které není zapsáno v „rejstříku škol“.

Příklad:
Barbora oslaví šesté narozeniny 13. 7. 2023, nejpozději v lednu 2023 se rodiče objednají do “poradny“ k posouzení školní zralosti:

1. „PORADNA“ VYDÁ DOPORUČUJÍCÍ STANOVISKO k odkladu povinné školní docházky
a) rodič v době zápisu (v dubnu 2023) základní škole **doloží žádost o odklad + doporučující stanovisko ŠPZ + doporučující stanovisko odborného lékaře (nebo klinického psychologa)**.
Škola vydá rozhodnutí o odkladu povinné školní docházky. Rodič odevzdá kopii o odkladu PŠD v mateřské škole.
Barbora ve školním roce 2023/2024 absolvuje **povinné předškolní vzdělávání.**
V dubnu 2024 ji rodiče zapíší k povinné školní docházce a v září 2024 se Barbora stane prvňáčkem.
NEBO
b) Barbora udělá veliký **posun ve svém vývoji**, rodiče ji v dubnu **„standardně“ zapíší k povinné školní docházce** (i přesto, že ŠPZ doporučilo odklad), žádost o odklad ani doporučující stanovisko ŠPZ a odborného lékaře (nebo klinického psychologa) základní škole nepředloží.
Barbora se **v září 2023 stane prvňáčkem.**

2. „PORADNA“ NEVYDÁ DOPORUČUJÍCÍ STANOVISKO k odkladu povinné školní docházky
a) **Rodiče Barboru v dubnu 2023 zapíší k povinné školní docházce**. Barbora se od září 2023 stane prvňáčkem.
b) Rodiče zvolí **jinou „poradnu“,** které jim doporučující stanovisko vydá. V dubnu základní škole

předloží žádost + doporučující stanoviska „poradny“ a odborného lékaře (nebo klinického psychologa)
a Barbora ve školním roce 2023/2024 absolvuje povinné předškolní vzdělávání. V dubnu 2024 ji rodiče zapíší k povinné školní docházce a v září 2024 se Barbora stane prvňáčkem.

Tento postup příliš nedoporučuji, většinou „poradna vidí“ důvod, proč odklad doporučí. Taková situace může nastat v případě „hraničních“ dětí, které jdou na vyšetření do „poradny“ například už v lednu a do dubna udělají velký posun, nebo rodiče cíleně zapracují“ na oblastech, které byly důvodem k odkladu. (Nejčastěji se jedná o úroveň řeči, grafomotoriky, rozvoj sluchového vnímání apod., které „jdou“ dokonce hravou formou procvičovat.)

Školské poradenské zařízení (ŠPZ) jsou:

2. **pedagogicko-psychologické poradny** (PPP), lidově „poradny“ **Kontakty na PPP ve Středočeské kraji naleznete ZDE a také ZDE**

nebo

2. **speciálně-pedagogická centra** (SPC), která se specializují na děti s určitým druhem postižení (existují například SPC pro děti s vadami zraku, sluchu, řeči atd.).
Jejich seznam najdete ZDE.

V obou zařízeních posoudí školní zralost vašeho dítěte a vydají vám (ne)doporučující vyjádření.

Školské poradenské zařízení praskají ve švech, **objednací lhůty jsou dlouhé**. Proto doporučuji se na vyšetření školní zralosti objednat nejpozději v lednu, abyste doporučení mohli základní škole včas předložit.
Většina rodičů volí **pedagogicko-psychologickou poradnu**. Pokud je vaše dítě už v péči SPC nebo se potýká s nějakým druhem postižení, můžete zvolit k posouzení školní zralosti i **speciálně-pedagogické centrum**.

ŠKOLNÍ ZRALOST

Ať už zvolíte jakoukoliv možnost, je pro Vaše dítě nejdůležitější, zda je **zralé a připravené zvládat nároky školní docházky.**
Hlavním úkolem první třídy je totiž **položit základy čtení, psaní, počítání**.

Do druhé třídy odchází dítě, které umí:

- ➢ číst (velká i malá, tiskací i psací písmena),
- ➢ psát (psacím i tiskacím písmem) a
- ➢ počítat (sčítá i odčítá do dvaceti).

Aby dítě tyto dovednosti během první třídy zvládlo v pohodě a úspěšně, je žádoucí, aby do ZŠ odcházelo dostatečně připravené jak po stránce **psychické, somatické i sociální**.

Školní zralost odborníci definují jako takový stupeň vývoje dítěte v oblasti somatické, psychické i sociální, při kterém je dítě schopno se (nejlépe s radostí a dychtivostí) účastnit výchovně-vzdělávacího procesu.

Co tato definice znamená? Co vše dítě dle této poučky „musí“ umět?

- ***Somatická zralost***

V rámci somatické zralosti hovoříme o **fyzické vyspělosti dítěte a jeho zdravotním stavu**.

- ***Sociální zralost***

V sociální oblasti se zaměřujeme na schopnost dítěte realizovat se v **kolektivu vrstevníků, odloučit se od rodičů** atp.

- ***Psychická zralost***

V rámci psychické zralosti hovoříme zejména o:
• **řeči** – dítě správně vyslovuje, má bohatou slovní zásobu, hovoří bez zábran a gramaticky správně. (Více o návštěvě logopeda píši zde.)
• **myšlení** – dítě zvládá věku přiměřené myšlenkové operace, vyřeší jednoduché logické úkoly apod.
• **paměti** – dítě si zapamatuje básničku, názvy geometrických tvarů, barev atd.
• **pozornosti** – dítě se vydrží minimálně deset minut soustředit i na činnost, která ho příliš nezajímá
• **sluchovém vnímání** – dítě je schopno naslouchat, rozlišovat hlásky ve slově, rozložit slovo na jednotlivé hlásky a zopakovat alespoň pět až šest slov (sluchová paměť)
• **zrakovém vnímání** – dítě je schopno zrakem rozlišit objekt a jeho pozadí, rozlišit detaily, rozložit a složit obrázek, zapamatovat si obrázky a „udržet oči na řádku“,
• **vizuomotorice** – dítě je schopno souhry oka a ruky,
• **grafomotorice** – dítě je schopno pohybovat rukou při písemném projevu v žádoucím směru,
• **matematických představách** – dítě by mělo být schopno napočítat do pěti, určit více x méně apod.
• **vnímání času** – dítě dokáže říct, které činnosti jsou typické pro ráno, večer, co se stalo dříve, později,
• **vnímání prostoru** – dítě je schopno orientovat se v prostoru (ve školce, v obchodě, na pracovním stole).

Rodinné zázemí, podmínky základní školy, třídy

Důležitým, ale málo diskutovaným, tématem při posuzování školní zralosti, jsou také rozdíly v rodinném zázemí a v podmínkách konkrétní základní školy, či třídy.

Dítě, které není příliš sociálně obratné (je stydlivé, málomluvné, plaché, introvertní) se bude jinak projevovat ve třídě s třiceti žáky, přísnou, důraznou paní učitelkou než v malé patnáctičlenné skupince, vedené respektujícím pedagogem, který uplatňuje individuální přístup ke každému dítěti.

Dítě, které potřebuje “dopilovat” některou oblast (například rozvoj sluchového vnímání) a má dobré rodinné zázemí, má mnohem větší šanci na úspěch než dítě, o které jeho rodič nejeví valný zájem, a je mu jedno, zda-li bude dítě v ZŠ úspěšné či nikoliv.

ODPOVĚDI NA NEJČASTĚJŠÍ OTÁZKY

CO JE TO ŠKOLSKÉ PORADENSKÉ ZAŘÍZENÍ?

1. **pedagogicko-psychologické poradna** (**PPP**), lidově „poradna“.
2. **speciálně-pedagogická centra** (**SPC**), která se specializují na děti s určitým druhem postižení (existují například SPC pro děti s vadami zraku, sluchu, řeči atd.).

Rodič při žádosti o odklad dokládá (mimo jiné) doporučující posouzení školského poradenského zařízení, tzn. PPP nebo SPC.
Odklad tedy může doporučit i SPC!

MUSÍ BÝT DÍTĚ PŘÍTOMNO ZÁPISU, KDYŽ ŽÁDÁM O ODKLAD?

Nikoli. Dítě nemusí být zápisu přítomno osobně. A pokud žádáte o odklad, myslím si, že není třeba dítěti zápisem plést hlavu. Jedná se o "administrativní" proces.

CO SE STANE, POKUD PORADNA ODKLAD NEDOPORUČÍ?

Bez doporučujícího posouzení "poradny" nemůže být dítěti odklad umožněn.

Pokud poradna odklad nedoporučí, má rodič dvě možnosti:

👉 VYHLEDAT JINOU PORADNU, KTERÁ ODKLAD DOPORUČÍ
👉 DÍTĚ KLASICKY DO ŠKOLY ZAPSAT.

MÁ RODIČ VŽDY POSLEDNÍ SLOVO?

NE!
Pokud rodič odklad "chce", ale "poradna" nevydá doporučující posouzení, může se rodič "stavět na hlavu", ale odklad nemůže být dítěti udělen.
V jiných případech rodič "má poslední slovo". Například poradna odklad doporučí, ale rodič se rozhodne, že dítě přesto do ZŠ nastoupí. V takovém případě jde dítě standardně k zápisu, rodič škole nepředá doporučující stanovisko „poradny“ o odkladu PŠD a dítě nastoupí do ZŠ.

LZE ODLOŽIT POVINNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ (PODOBNĚ JAKO POVINNOU ŠKOLNÍ DOCHÁZKU)?

Nikoli.

RODIČ "CHCE" ODKLAD, ALE NECHCE JÍT DO "PORADNY". CO DĚLAT?

Aby byl dítěti odklad umožněn, musí dítě mít mj. doporučující vyjádření poradny. Bez tohoto vyšetření nemůže být dítěti odklad udělen. Dále musí mít vyjádření pediatra.

DÍTĚTI JE UDĚLEN ODKLAD ŠKOLNÍ DOCHÁZKY. DOSTANE MŠ NĚJAKOU ZPRÁVU Z PORADNY?

Ne. MŠ zprávu z poradny nedostane.
Rodič MŠ o odkladu povinné školní docházky informuje a po zápisu do ZŠ odevzdá MŠ rozhodnutí ZŠ o odkladu povinné školní docházky. Je velmi důležité, aby MŠ o odkladu dítěte věděla – aby dítěti držela místo v MŠ v dalším školním roce.

ROZHODUJE O ODKLADU UČITELKA MŠ?

Nikoli. Učitelka MŠ doporučuje vyšetření školní zralosti v poradně. Pouze na základě názoru učitelky MŠ (ani učitelky ZŠ) dítěti nemůže být odklad udělen.

MUSÍ DÍTĚ K ZÁPISU DO STEJNÉ ZŠ, V JAKÉ ŽÁDAL O ODKALD?

Nikoli. Pokud rodič žádal v jedné ZŠ o odklad, příští rok může jít k zápisu do jiné ZŠ.

PROČ VŠE ZAČÍT ŘEŠIT UŽ V LEDNU?

Objednací lhůty do poraden jsou dlouhé. Je potřeba objednat se včas.

CO KDYŽ SE PŘIJDE NA TO, ŽE JE DÍTĚ NEZRALÉ, AŽ BĚHEM 1. TŘÍDY

Pak je tady ještě možnost tzv. dodatečného odkladu.
Může se stát, že se u žáka během 1. pololetí 1. třídy projeví, že je **nedostatečně tělesně nebo duševně vyspělý** zvládat nároky školní docházky.
Co pak? Ředitel ZŠ může žákovi dodatečně **odložit** začátek plnění povinné školní docházky na následující školní rok. **Není potřeba vyjádření "poradny"** (školského poradenského zařízení).

Takto dodatečně odložit školní docházku jde i u dětí, které už jednou měly „klasický" odklad.

Rodič s tímto dodatečným odkladem musí ***souhlasit***. Lidově řečeno se "**dítě vrátí do školky**" a opět začíná plnit povinné předškolní vzdělávání, tzn. rodič musí dítě zapsat do MŠ, ve které ale musí být volná kapacita.